

INNLEDNINGSPØREDRAG AV STATSMINISTER KÅRE WILLOCH
INDUSTRIFORUM 1982, TORSDAG 18.3.1982
"OMSTILLINGER I NORSK INDUSTRI"

En debatt om omstillingsbehov og omstillingsmuligheter i norsk arbeidsliv bør naturlig ta utgangspunkt i spørsmålet: Hvor vi står i dag?

Vi er kommet inn i en situasjon hvor det å beskrive visse deler av virkeligheten lett kan føre til kritikk for svartmaling. Men løsning av problemene forutsetter en realistisk virkelighetsoppfatning. Og da kommer man ikke forbi slike hovedpunkter som bl.a. en bemerkelsesverdig dårlig utvikling av industriproduksjonen.

Industriproduksjonen i Norge vokste helt på linje med produksjonen i de øvrige industrilandene i Vest-Europa i en lang årrekke frem til 1974, med en gjennomsnittlig årlig vekst på omtrent 5%. Fra 1974 ble denne utvikling fullstendig endret. Mens andre land periodevis fortsatte en betydelig vekst i industriproduksjonen, har vi i Norge senere ikke engang nådd opp til nivået fra 1974.

Dette gjenspeiler som kjent først og fremst en meget svak utvikling av produksjonen pr. sysselsatt.

Dette magre resultat er kommet tross betydelige investeringer for å få produktivitet og produksjon opp. Investeringene i norsk industri og tradisjonelt bergverk har i årene 1975-81 i gjennomsnitt vært større pr. år - vel å merke i realverdi - enn gjennomsnittet for de

foregående 10. år. Etter denne innsats av kapital, må man si at både produktivitetutviklingen og produksjonsutviklingen er skremmende dårlige. Her står vi overfor en av årsakene til at vårt samfunn i dag er ute av stand til å løse en rekke oppgaver godt nok.

----- o -----

Som forklaringer - eller bortforklaringer - på disse svakheter, brukes bl.a. markedsforholdene. Men markedene har jo vokst, både hjemme og ute, uten at vi har maktet å beholde vår andel av dem.

Nå er det vel riktig at veksten i efterspørselen i forholdsvis liten grad har rettet seg mot slike varer som utgjør hovedtyngden i norsk eksportindustri. Men det understreker samtidig at hvis vi vil sikre oss vår del av fremtidig markedsvekst, må vi også kunne foreta omstillinger til produkter som det er større etterspørsel etter. Politiske krav om rett til å produsere det man er vant til, betyr lavere nasjonalinntekt.

En annen "begrunnelse" for lavere industriproduksjon er fremveksten av den nye viktige oljenæringen. Men dette moment duger jo ikke som forklaring på at det samfunnsmessige utbyttet av den kapital og det arbeid som er satset i industrien, er blitt så magert. At resultatene antagelig er enda svakere i andre deler av arbeidslivet, svekker ikke alvoret ved dette.

Det tar som regel lang tid før resultatene av økonomisk politikk melder seg med full tyngde. Det tok f.eks. adskillig tid fra man begynte svekkelsen av Norges konkurranseevne, til utslagene kom fullt ut i form av tilbakegang på markedene. De problemer vi sliter med i dag, er praktisk talt i sin helhet virkninger av myndigheters, organisasjoners og bedrifters politikk i periodene 1973-81, og før den tid. Den samme tidsforskjell mellom politikk og virkninger fører til at man må være forberedt på at tiltak for å løse disse problemer i betydelig grad vil gi resultater først om forholdsvis lang tid.

Løsningen av våre økonomiske problemer ville likevel ha vært vesentlig enklere, dersom vi kunne regne med den vekst i oljeinntektene som var forutsatt i den forrige regjerings langtidsprogram. Antagelig ville bortfall av anslagsvis 40 milliarder for fireårsperioden 1982-85, som ble varslet av den forrige regjering rett etter valget, heller ikke behøvet føre til særlig dramatiske virkninger innenlands. Men etter at oljeinntektene faller under det nivå som samfunnet allerede har vennet seg til å bruke, blir problemet vesentlig mer alvorlig. I januar kunne man tydeligvis bli beskyldt for både det ene og det annet hvis man både mente dette og sa det. I dag later flere til å erkjenne det. Vi får svekket vår handlefrihet, og får finansieringsproblemer, som man ikke kan finne økonomiske begrunnelser for å se bort fra. Problemene blir vesentlig forsterket ved vanskelige pris- og avsetningsforhold også for en rekke andre norske produkter.

På den annen side må vi ikke glemme de muligheter som tross alt preger vår situasjon. Vi er overveldende begunstiget med viktige naturressurser, kan fremdeles håpe på betydelige oljeinntekter, og har tilnærmet full sysselsetting. Og vi har et velferdssamfunn som burde kunne underbygge et samarbeidsorientert sosialt og politisk klima. Riktignok har Industrivekstutvalget under Finn Lied konstatert vekstbremsende svakheter i utdannelsessystemet. Men vi må likevel kunne hevde at vi har menneskelige og teknologiske ressurser på linje med det beste i verden. Kort sagt: Vi kan som folk godt løse våre problemer hvis vi vil.

Den største fare for at dette likevel kan gå dårligere enn det bør, ligger antagelig i samfunnets oppdeling i sterke sektorinteresser og pressgrupper. Lederskikkelsene i pressgruppene har som oppdrag å passe på at deres gruppe eller sektor får mer, og i hvert fall ikke mindre enn før. Hvis alle pressgruppene klarer jobben sin, - evt. ved hjelp fra politikere og mediafolk - betyr det at vi fortsetter å prøve å dele meget mer enn vi produserer. Det vil i tilfelle føre til at produksjonen går ned slik at vi alle blir fattigere. Også Maktutredningen har pekt på at sektorinteressenes store gjennomslagskraft ofte fører til løsninger som ikke tjener fellesskapet.

----- o -----

Det er vel nå ganske bred enighet om at den manglende vekst i industrien ikke skyldes for liten innsats av

offentlige støttemidler. Når man så opplever at de offentlige inntekter går ned, burde det være enda klarere at man ikke kan satse på offentlig støtte som vei til større konkurranseevne på lengre sikt. Dette betyr ikke at man kan avvise alle nødløsninger av denne type, men slikt kan ikke løse industriens problemer på lengre sikt. Der hvor det finnes støtteordninger, er det viktig at de gjøres generelle, slik at den enkelte bedrift ikke kan regne med at lavere effektivitet gir høyere støtte.

Det er en lokkende tanke at industripolitikken må bidra til omstillinger ved at det gis mer statsstøtte til bransjer med vekstmuligheter. Etter mitt skjønn bygger slike tanker på tredobbel mangel på virkelighetssans:

All erfaring viser at statsstøtte svekker motstandskraften mot kostnadsstigning, og derfor kan skade vekstevnen på lengre sikt.

En forutsetning for en politikk etter prinsippet "pick the winner", måtte være at myndighetene har bedre oversikt over ulike industrigreners vekstmuligheter enn andre. Erfaringer viser at en slik antagelse er tvilsom, for å si det forsiktig. Et av de store problemer for norsk industripolitikk i dag, er å finne veier ut av de enorme tap som følger av tidlige offentlige feilvurderinger av industribransjer og bedrifter.

Dessuten: Selv om myndighetene skulle kunne finne ut hvor vekstmulighetene er best, ville de neppe make å

gjennomføre en konsentrasjon av hjelpen til vekstbransjene. Offentlig støtte påvirkes av pressgrupper, som ikke er objektive i sin vurdering.

Vi har jo i Norge omfattende erfaring med en betydelig offentlig støttevirksomhet og andre former for politisk og byråkratisk påvirkning av både drift og investeringer i næringslivet. Etter dette måtte den forrige regjering i sitt langtidsprogram erkjenne at "Investeringene i Norge synes hittil å ha gitt en lavere avkastning enn i andre land." Denne erfaring kan nok til en viss grad skyldes skattemotiverte investeringer, men virker også som en klar advarsel mot dirigisme i industripolitikken.

Selektiv industripolitikk er altså ikke noen vei til rasjonelle omstillinger og vekst. Derfor må bedriftene settes i stand til å bære frem omstillinger og vekst selv. Og det forutsetter lønnsomhet, som igjen avhenger av bedre rammevilkår, gunstigere kostnadsnivå, produktivitet, ledelse, teknologi, kapitaltilgang, handlefrihet og andre velkjente problemfelter.

----- o -----

Det ville være strutsepolitikk å se bort fra kostnadsnivåets sentrale betydning her. Den forrige regjering innrømmet i sitt Langtidsprogram at "høye kostnader (har) bidradd til fallende norske markedsandeler både på eksportmarkedene og på hjemmemarkedet." Det er jo bare en måte å si det på at

for høye kostnader har svekket produksjonen, kort sagt gjort oss fattigere.

Opposisjonen har kritisert Regjeringen for at den har hevdet at lønnstillegg utover 6,5-7% vil svekke konkurranseevnen og dermed sysselsettingen. Men senere har både OECD og andre uavhengige økonomer kommet til det samme som Regjeringen. Etter vårt skjønn er dette så nær en beskrivelse av fakta som man kan komme, ut fra det man nå kan si om utviklingen hos våre viktige konkurrenter. Opposisjonen mener altså at Regjeringen bør unnlate å nevne det den har av faktisk materiale. Det er vanskelig å se hvorledes man kan gjøre virkeligheten bedre ved å nekte å se den i øynene.

Til dette blir det også svart at bedriftenes vekstevne er avhengig av mange flere faktorer enn lønningene, blant annet ledelsen. Det er det forhåpentligvis full enighet om. Det vil være en fordel om de som kritiserer norsk bedriftsledelse også vil støtte en politikk som kan bidra til å gjøre den best mulig.

En politikk for effektivisering og omstilling i industrien, må ta sikte på å bedre alle forhold som kan øke produktiviteten, av både arbeid og kapital. Men hvis man krever resultatene før effektiviseringen er gjennomført, blir det mindre av både effektivisering og reallønn.

Myndighetenes viktigste bidrag til en sunnere økonomisk utvikling er og blir den generelle økonomiske politikk. Positive omstillinger forutsetter bedret lønnsomhet, og økt lønnsomhet er igjen avhengig av bedret konkurranseevne og mindre inflasjon.

Erfaringer fra flere land med fortsatt sterk prisstigning tross strammere økonomisk politikk og arbeidsløshet, har skapt tvil hos noen om slik økonomisk tilstramming nytter. De tviler på om de gamle teorier gjelder lenger.

Erfaringene viser jo imidlertid klart at sterk økning av pengemengden, særlig gjennom sterk økning av de offentlige utgifter, skaper inflasjon. Det viste seg bl.a. i Norge i 1970-årene. Regjeringen må derfor nå gå inn for en markert begrensning av veksten i de offentlige utgifter. Dette er også i samsvar med OECD's syn. På denne måten vil vi dempe på presset i økonomien, og dermed skape grunnlag for mindre prisstigning, og bedre konkurranseevne.

Men stabile priser er bl.a. et spørsmål om balanse mellom etterspørsel og tilbud av varer og tjenester. Økningen av tilbudet - produksjonen - er blitt meget tregere enn før. Derfor går også kampen mot inflasjonen tregere. Tidligere kunne myndighetene regne med at produksjonen ville vokse så å si av seg selv, hvis det var kjøpekraft og arbeidskraft, fordi det var nok av initiativ. Men denne initiativkraften er åpenbart svekket. Nå må man i høyere grad

rette søkelyset mot forhold som bremser produksjonen, og derved hever prisene ved å bremse tilbudet av varer og tjenester: Dette er poenget ved den såkalte tilbudsøkonomi.

Dette begrunner bl.a. regjeringens syn på skattepolitikken, med særlig vekt på å lette marginals kattene for personlige skattytere. I virkeligheten er dette samtidig den mest næringsvennlige skattereformpolitikk.

Dersom vi i årene fremover skal oppnå den moderate kostnadsutvikling som er nødvendig for å sikre konkurransevnen, fremstår skattelettelse som myndighetenes mest nærliggende virkemiddel. Kan det være tvil om at en skattereform som gjør det mer lønnsomt å arbeide, etter hvert også vil gi seg utslag i økt produksjon og lavere prisstigning? Og ettersom det er medlemmenes kjøpekraftutvikling organisasjonene kjemper for, må personskattens høyde bli av betydning for størrelsen av de nominelle lønnsøkninger.

Et viktig element i Regjerigens strategi for omstilling og vekst er også en mer spare- og investeringsfremmende politikk. Gjennom bl.a. "Verdispar 82" og økte rammer for sparing med skattefradrag, har vi bidratt til å øke den personlige sparing. Det vil styrke grunnlaget for økte investeringer i næringslivet på sikt. I tillegg satser vi på å mobilisere flest mulig til å bidra til å øke tilgangen på risikokapital. Mangel på risikovillig kapital er en av årsakene til den manglende omstillings- og fornyingsprosess i næringslivet. I tillegg til de

lettelser i aksjegevinstbeskatningen som ble gjennomført i høst, arbeider Regjeringen med en ordning for skattestimulanser ved kjøp av aksjer, fordi vi mener at det vil bli til beste for arbeidsplassene.

En politikk for industriell fornyelse, må legge stor vekt på muligheter for opprettelse av nye bedrifter, og for at små og mellomstore bedrifter kan vokse. Både avbyråkratisering og skattepolitikk må ha dette for øye. Den samlede virkning av skatteprogresjonen, formuesskatt og arveavgifter for eierne har knekket vekstkraften i flere mellomstore bedrifter. Det må det bli slutt på.

En skadevirkning av for høye offentlige utgifter, og for lite sparing, blir for dårlige muligheter til å skaffe lån til produktive investeringer i næringslivet. Det er dessverre fremdeles nødvendig å føre en forholdsvis stram kredittpolitikk. Mer sparing og mindre offentlige utgifter er nødvendig før man kan åpne for større utlån i bankene. Det er igjen viktig for å skape grunnlag for ny vekst i økonomien.

Prisreguleringer svekker ofte bedriftenes kapital. Og de svekker mulighetene for økt lønnsomhet ved å øke effektiviteten eller forbedre produktene. Derfor har prispolitikken også vært blant de produksjonsbremsende og prishevende faktorer. Undersøkelser viser at prisstopp enten bare utsetter prisstigning, eller endog forsterker den på lengre sikt.

Også den forrige regjering var derfor i sitt langtidsprogram omsider kommet til at "Regelen i prispolitikken bør ... være at prisutviklingen bestemmes av effektiv konkurranse mellom bedriftene, og at det bare i begrenset utstrekning benyttes direkte prisreguleringer." Tross det forbehold som også ligger i denne uttalelse, virker det mer politisk enn saklig motivert når de samme kretser nå forlanger mer av slike prisreguleringer, som erfaringsmessig motvirker sin egen hensikt på lengre sikt.

Krav om prisreguleringer eller prisstopp virker forøvrig i seg selv prishevende også fordi de kan friste noen til å sette opp prisene på forhånd, for å ha noe å gå på dersom prisstoppen kommer. Det er derfor viktig, for å unngå unødig prisstigning, å slå fast at Regjeringen ikke vil gripe til slik prisregulering, som har spilt fallit før.

Konkurranseregulerende avtaler, beskyttelses- og autorisasjonsordninger o.l. kan være årsaken til manglende konkurranse i visse deler av næringslivet. Bare slike problemer kan berettige fortsatt prisregulering, og da bare på de avgrensede områder hvor konkurransen mangler. Men der hvor det er mulig må man heller skape økt priskonkurranse enn å opprettholde reguleringer.

Av våre fastlandsnæringer er det i dag stort sett bare deler av industrien som er utsatt for full internasjonal konkurranse. Dette medfører bl.a. at presset for omstillinger for ensidig har vært rettet mot vår konkurranseutsatte industri. Det har igjen har fått deler av industrien til å søke beskyttelse mot konkurransen.

Vi møter nå med særlig styrke krav om slik beskyttelse av offshore-industrien, med forslag om at bestemte andeler av oppdragene skal gå til norske leverandører. Men slik regelbestemt fortrinnsrett vil uvegerlig svekke motivene for effektivisering og svekke motstandskraften mot kostnadsstigning. Til å begynne med vil resultatene se gode ut, men senere vil man sitte med svekket konkurranseevne, for både de direkte berørte og for andre deler av norsk næringsliv. Man bør heller ikke glemme at nesten all kostnadsøkning på sokkelen betales av norske skattytere i form av mindre skatter for oljeselskapene.

Men vi følger ikke slike konkurranseprinsipper ut i prinsippmytteri. Oljeselskapene vet meget godt at de, når forholdene gjør det forretningsmessig mulig, fortrinnsvis bør plassere ordre ved norske verksteder. En person uttalte nylig at "oljeselskapene sitter med inntrykk av at det nærmest er upopulært å plassere ordre ved norske verft." Det er som kjent uriktig agitasjon.

Når man vet hvilken innsats mange i arbeidslivet tvinges til å gjøre for å øke sin produktivitet for å bevare sine arbeidsplasser, ville det virke ekstra

urimelig om andre - i tryggere stillinger - skulle nekte å bidra til økt produktivitet i samfunnet. Hvis noen føler seg berettiget til å opprettholde mindre produktivitet enn mulig, betyr jo det økte byrder for andre, bl.a. industrien. Det er derfor verdifullt, og grunner til å understreke, at de ansvarlige lønnstagerorganisasjoner er prinsipielt positive til arbeid for økt produktivitet i offentlig virksomhet. Vi leste med tilfredshet at den forrige regjering skrev i sitt langtidsprogram at "Kravet om økt produktivitet må gjelder alle deler av arbeidslivet, også den offentlige sektor." Etter dette må det være rimelig å vente tverrpolitisk støtte til dette syn også nå.

- 0 -

Det har lenge vært bred politisk enighet om behovet for å erstatte subsidier og selektive støttetiltak med generelle lettelser i industriens rammebetingelser. I praksis viser det seg dessverre fortsatt vanskelig å oppnå forståelse for de upopulære avgjørelser som en slik omlegging forutsetter. Men man må etterhvert foreta en gradvis nedtrapping av subsidier og støttetiltak til industribedrifter, samtidig med generelle lettelser i industriens rammebetingelser.

Hensynet til de mange ensidige industristeder i vårt land stiller imidlertid helt spesielle krav til vår omstillings- og tilpassningspolitikk. Dette blir bl.a. illustrert ved den aktuelle debatt om Tyssedal-samfunnets fremtid. Regjeringen må satse sterkt for å hindre arbeids-

ledighet i distrikter med svakt ensidig arbeidsliv. Men ingen kan på lang sikt være tjent med at denne satsing skjer på ulønnsomme arbeidsplasser. Underskuddene i statlig og statsdirigert industri er allerede større enn vi har råd til.

Vi må derfor bli mer fantasifulle og satse på å utforme nye arbeidsbetingelser som kan muliggjøre alternativ sysselsetting på slike steder. Dette er et hovedsiktemål for det utvalget Regjeringen har nedsatt for å vurdere ensidige industristeders situasjon og muligheter. Vi må stille spørsmålet: Hvorledes kan vi oppnå de nødvendige rasjonaliseringer og omstillinger uten at lokalsamfunn går tapt?

- 0 -

Det finnes også en rekke lover og reguleringer som hindrer en effektiv utnyttelse av våre ressurser, og dermed svekker våre muligheter til å trygge sysselsettingen og bekjempe prisstigningen. Blant kommende lovendringsforslag fra Regjeringens side, vil jeg fremheve endringene i etableringsloven. I tillegg har Regjeringen satt igang et omfattende arbeid med sikte på opphevelse av unødige bestemmelser og forenkling av hele det offentlige regelverk.

En forutsetning for frivillige omstillinger i økonomien er også at alle som selv ønsker det skal ha anledning til å skifte bosted. Men som påpekt av bl.a. Lied-utvalget er stivhetene på boligmarkedet en hindring

for den enkeltes valgfrihet også i så måte. Regjeringen vil foreslå friere adgang til å kjøpe og selge boliger. Det vil kunne gjøre det lettere for flere å ta jobber som gir den beste utnyttelse av deres kvalifikasjoner.

Den stadig raskere teknologiske utvikling både stiller økte krav og gir økte muligheter til industrien. Regjeringen vil behandle innstillingen fra Thulin-utvalget om teknisk-industriell forskning og utvikling i en Stortingsmelding.

Vi kan ikke som nasjon risikere å sakke akterut hva angår teknologisk nivå og industriell kompetanse. Men vi kan heller ikke se ensidig på omfanget av offentlige bevilgninger til dette formål. I de første år blir det vanskelig å øke den offentlige innsats uten at vi samtidig lykkes i å redusere subsidier og støttetiltak til industrien. Dessuten er det vel ikke noen direkte sammenheng mellom omfanget av offentlige bevilgninger og den reelle effekten av vår innsats for forskning og produktutvikling. Enda viktigere enn å kreve økte bevilgninger må det derfor være å sikre det maksimale utbytte av de midler som finnes.

Men målet å gjenskape vekstkraften i økonomien, krever at perspektivet rettes utover forsknings- og utviklingsinnsatsen mot det videre begrepet "innovasjonspolitikk". Innovasjonspolitikken må ha som siktemål å stimulere omstrukturering, nyskapning og produktutvikling i industrien på grunnlag av teknologiske, kunnskapsmessige og organisasjonsmessige forandringer. Den må også bygge

på en innsats- og investeringsfremmende skattepolitikk, effektiv konkurranse, aktiv veilednings- og formidlingstjeneste overfor næringslivet, en utdanningspolitikk som i større grad verdsetter innsats og kunnskaper, samt økt forståelse for at den individuelle innsats og risiko må verdsettes og belønnes.

- 0 -

Jeg har i dette foredraget skissert noen hovedelementer i den politikk Regjeringen vil føre for å bidra til omstilling og vekst i økonomien. Men la meg også få minne om endel andre forutsetninger for at vi skal lykkes, forutsetninger som alle har noe med psykologi å gjøre.

Vi må slutte å tro på at oljen og oljeinntektene kan løse våre problemer. Den siste tids dramatiske svikt i oljeinntektene viser klart at dette er en samfunnsfarlig illusjon. Oljevirkosomheten kan i beste fall bare bidra med en brøkdel av den vekst vi trenger utover i 80- og 90-årene. Det betyr at andre næringer fortsatt må utgjøre hovedfundamentet for nasjonaløkonomien.

Vi må forstå at inflasjon ikke lenger er vekstfremmende, men vekstødeleggende. Vi trekker med oss, som resultat av mange års inflasjonspolitik, forventninger om fortsatt inflasjon. Disse må brytes. En rekke faktorer peker i retning av at vi nå har sjansen til å oppnå lavere prisstigning. Men mye tyder på at det kreves en gjennomgripende holdningsendring fra både organisasjoner,

bedrifter og forbrukere for å oppnå dette. Her har vi alle et stort ansvar.

Vi må oppnå en felles forståelse av problemene på tvers av alle samfunnsgrupper, og løfte i flokk. Jeg vil gjerne slutte meg til Finn Lieds oppfordring om å etablere en tverrpolitisk "konsensus" om hovedpunkter i den økonomiske politikk, for å forebygge at partipolitisk dragkamp hindrer nødvendige upopulære avgjørelser.

Vi må bort fra den farlige vrangforestilling at myndighetene kan løse hver enkelt bedrifts problemer. Myndighetene kan ikke det, fordi de ikke har innsikt nok, og ikke lenger har penger nok til å klare det uten full innsikt. Men denne overdrevne tro på myndighetene er ikke bare uriktig, den er skadelig. Den vil uvegerlig svekke kraften i bedriftenes, de ansattes og lokalsamfunnenes egen innsats for å løse problemene selv. Uklarhet i ansvarsfordelingen mellom myndigheter og bedrifter fører kort sagt til lavere produktivitet, lavere nasjonalprodukt og svakere arbeidsplasser på lengre sikt. Derfor kreves større klarhet.

Til slutt: Vi må gjenskape optimisme og pågangsmot i industrien og næringslivet for øvrig. Gjennom innsats, ansvar og samarbeid har vi tidligere vist at problemer kan løses. Vi må våge å stole på at vi også i dag er i stand til i fellesskap å gjenskape vekst og fremgang.

Jeg har talt om behovet for, muligheter for og forutsetninger for omstillinger til større lønnsomhet og vekst. Formålet er å sikre en bedre samfunnsøkonomi og derved muligheter for å løse både private og offentlige oppgaver bedre. Noen vil kanskje innvende at jeg slett ikke har sagt noe om hva man bør omstille seg til. Det er riktig, fordi det er en oppgave som påhviler foramlingen mer enn meg.

Shakespeare sier gjennom sin Macbeth:

"Hvis du kan skue inn i tidens frø, og fortelle hvilket korn som vil spire, og hvilket som vil ikke, - kom da og tal til meg."

Som såmannen vil Regjeringen legge forholdene til rette for at flest mulig korn skal kunne spire. Men at så faktisk skjer, er et ansvar og en utfordring som påhviler oss alle, og i særlig grad dem som ofrer sin arbeidskraft og innsikt i næringslivets tjeneste, til landets beste.